

เนื้อหาพิเศษสุด
“แผนพัฒนาระบบต้นแบบ AI-Based Coaching
เพื่อใช้ในโรงเรียนของไทย”

back to
school

พลิกโฉมการนิเทศการสอนด้วย AI ที่เลี้ยง และการสะท้อนผล

หลักการ หลักคิด แนวทางประยุกต์ สู่...ปฏิบัติการ

คู่มือเล่มนี้
เหมาะสำหรับผู้รักในพัฒนาตนเอง
เช่น คุณครู ศึกษานิเทศก์ ที่เลี้ยง
ผู้บริหาร อาจารย์ และผู้สนใจ
ในการพัฒนาวิชาชีพครู

อภินันท์ สิริรัตนจิตต์

ค.ม. หลักสูตรและการสอน
พร.บ. ปรัชญา เกียรตินิยมอันดับ 2

พลิกโฉมการนิเทศการสอนด้วย AI ที่เลี้ยง และการสะท้อนผล

อภินันท์ สิริรัตนจิตต์

รายการทางบรรณานุกรม

อภินันท์ สิริรัตนจิตต์. 2568. พลิกโฉมการนิเทศการสอนด้วย AI
พีเลี่ยน และการสะท้อนผล. สงขลา: AP Book and
Infopreneur.

พิมพ์ครั้งที่ 1 พฤษภาคม 2568

จำนวน 144 หน้า

คำนำ

ในโลกที่การเรียนรู้เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ครูคือกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษา แต่การพัฒนาครูให้ทันกับยุคสมัยไม่อาจอาศัยเพียงกระบวนการแบบเดิมได้อีกต่อไป

การนิเทศการสอนจึงต้องปรับเปลี่ยนแนวทางอย่างมีวิสัยทัศน์ โดยบูรณาการเครื่องมือแห่งอนาคตอย่างปัญญาประดิษฐ์ (AI) ร่วมกับพลังของความสัมพันธ์ผ่านพี่เลี้ยง (Mentor) และการเรียนรู้จาก การสะท้อนผล (Reflective Practice)

หนังสือ “พลิกโฉมการนิเทศการสอนด้วย AI พี่เลี้ยง และการสะท้อนผล” เล่มนี้ เกิดขึ้นจากความตั้งใจที่จะรวบรวมแนวคิด ทฤษฎี เครื่องมือ และกรณีศึกษาที่สะท้อนถึงการพัฒนารูปแบบการนิเทศสมัยใหม่ที่มีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนไทยในปัจจุบัน โดยหวังให้เป็นแนวทางแก่ครู ผู้นิเทศ พี่เลี้ยง ผู้บริหาร และผู้สนใจในการพัฒนาวิชาชีพครูอย่างยั่งยืน

ผู้เขียนขอขอบคุณแหล่งความรู้และงานวิจัยที่เป็นแรงบันดาลใจในการเขียนหนังสือเล่มนี้ และหวังเป็นอย่างยิ่งว่า หนังสือเล่มนี้ จะเป็นส่วนหนึ่งในการ “พลิกโฉม” การนิเทศให้กลายเป็นพลังขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษาไทยในศตวรรษที่ 21 ต่อไป

ด้วยความปรารถนาดี

อภินันท์ สิริรัตนจิตต์

พฤษภาคม, 2568

สารบัญ

คำนำ	v
บทนำ	1
ความเปลี่ยนแปลงของการนิเทศในยุคดิจิทัล	1
ความสำคัญของการนิเทศเพื่อพัฒนาครูในยุคใหม่	2
ความท้าทายของการพัฒนาครูในยุคดิจิทัล	3
บทบาทของเทคโนโลยี ปัญญาประดิษฐ์ และการนิเทศ	
แบบมีส่วนร่วม	4
แนวทางการพัฒนาระบบนิเทศแบบบูรณาการ	5
 บทที่ 1	
พื้นฐานแนวคิดและทฤษฎีของการนิเทศสมัยใหม่	8
ทฤษฎีการนิเทศเพื่อการเรียนรู้ (Supervision for Learning)	9
แนวคิดการให้คำปรึกษา (Consulting) และการเป็นพี่เลี้ยง	
(Mentoring)	9
ทฤษฎีการสะท้อนผล (Reflective Practice Theory)	10
การนิเทศแบบมีส่วนร่วมและการนิเทศเพื่อสมรรถนะ	11
กรอบแนวคิดเชิงบูรณาการ: การหลอมรวม AI –	
Mentoring – Reflection	12

สารบัญ

บทที่ 2

บทบาทของ AI ในการนิเทศเพื่อพัฒนาครู	16
การสะท้อนผลด้วย AI: เครื่องมือใหม่ของการเรียนรู้ครู	16
ประเภทและตัวอย่างเครื่องมือ AI ที่ใช้ในการนิเทศ	18
ข้อดีและข้อควรระวังของการใช้ AI ในการประเมินการสอน	19
วิธีใช้ข้อมูลจาก AI เพื่อพัฒนาทักษะการสอน	20
กรณีศึกษา: การประเมินการสอนด้วย AI ในบริบทจริง	21

บทที่ 3

บทบาทของพี่เลี้ยงและผู้ให้คำปรึกษาในการนิเทศ	25
บทบาทพี่เลี้ยงในการนิเทศและการพัฒนาวิชาชีพ	25
การสร้างความสัมพันธ์แห่งการเรียนรู้ระหว่างครูกับพี่เลี้ยง	26
เทคนิคการให้คำปรึกษาและแนวทางการสะท้อนผล	27
กรณีศึกษา: พี่เลี้ยงมืออาชีพกับการใช้ AI ในการนิเทศ	28
การพัฒนาพี่เลี้ยงในยุคดิจิทัล	29

สารบัญ

บทที่ 4

การสะท้อนผล: หัวใจของการนิเทศยุคใหม่	33
แนวคิดและขั้นตอนของการสะท้อนผล (Reflective Cycle)	34
การใช้ AI เป็นกระจกสะท้อนผลร่วมกับพี่เลี้ยง	35
สื่อและเครื่องมือสะท้อนผลในรูปแบบดิจิทัล	35
การเขียนบันทึกสะท้อนผลเพื่อพัฒนาทักษะ	36
การประยุกต์ใช้การสะท้อนผลในแผนพัฒนาครูรายบุคคล (ID Plan)	37

บทที่ 5

การออกแบบระบบนิเทศแบบบูรณาการ (AI + Mentoring + Reflection)	40
วงจรการนิเทศ 5 ขั้นตอน: Engage – Explore – Explain – Elaborate – Evaluate	41
การจัดกระบวนการนิเทศที่เชื่อมโยงพี่เลี้ยงกับเครื่องมือ AI	42
ระบบข้อมูลครูเพื่อการนิเทศเชิงลึก	42
ตัวแบบการนิเทศเพื่อพัฒนาสมรรถนะครูในบริบทโรงเรียน	43
ปัจจัยแห่งความสำเร็จและข้อควรระวัง	44

สารบัญ

บทที่ 6

การจัดการอบรม สร้างทีม และพัฒนานิเทศกรยุคใหม่	47
การสร้างสมรรถนะของศึกษานิเทศก์และ	
ผู้นิเทศภายในโรงเรียน	47
การฝึกอบรมพี่เลี้ยงและครูให้ใช้ AI อย่างมีจริยธรรม	48
การส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันแบบ PLC	49
ระบบติดตามความก้าวหน้าและวัดผล	50
รูปแบบการจัดการเรียนรู้จากการนิเทศ (Lesson Learned & Coaching Clinic)	50

บทที่ 7

วิสัยทัศน์ใหม่ของการนิเทศเพื่อการเปลี่ยนแปลง	54
บทเรียนจากการนิเทศยุคดิจิทัลในต่างประเทศ	55
การวางนโยบายและการขยายผลในระดับสถานศึกษา	56
แนวโน้มอนาคตของการนิเทศในยุคปัญญาประดิษฐ์	56
ความเป็นไปได้ในการพัฒนาโมเดล AI – Mentoring – Reflection แบบอัตโนมัติ	57
สรุปและข้อเสนอเชิงนโยบาย	58

สารบัญ

เนื้อหาพิเศษ 1	60
เนื้อหาพิเศษ 2	64
เนื้อหาพิเศษ 3	66
เนื้อหาพิเศษ 4	71
เนื้อหาพิเศษ 5	75
เนื้อหาพิเศษ 6	81
เนื้อหาพิเศษ 7	85
เนื้อหาพิเศษ 8	89
ภาคผนวก	93
ภาคผนวก A: รายละเอียดเครื่องมือ AI ที่ใช้ในการนิเทศ	
ภาคผนวก B: แบบฟอร์มและเครื่องมือสะท้อนผลสำหรับครู	
ภาคผนวก C: แบบฝึกหัดและตัวอย่างการสะท้อนผล	
บทสรุปหนังสือ	97
เกี่ยวกับผู้เขียน	

ความเปลี่ยนแปลงของการนิเทศในยุคดิจิทัล

บทนำ

ความเปลี่ยนแปลงของการนิเทศในยุคดิจิทัล

การนิเทศการเรียนการสอน (Instructional Supervision) เป็นหัวใจของการพัฒนาครูอย่างต่อเนื่องมายาวนาน แต่วิธีการนิเทศแบบเดิมที่เน้นการสังเกต ประเมิน และสรุปผล ยังไม่อาจตอบโจทย์การพัฒนาครูในยุคแห่งความเปลี่ยนแปลงที่มีทั้งเทคโนโลยีใหม่ และความต้องการของผู้เรียนที่หลากหลายเข้ามาเกี่ยวข้องอย่างลึกซึ้ง

ยุคดิจิทัลเปิดโอกาสให้การนิเทศก้าวข้ามขีดจำกัดเดิม ด้วยเครื่องมืออย่าง AI ที่สามารถวิเคราะห์ข้อมูลการสอนอย่างละเอียด บันทึกพฤติกรรมการสอน ติความจุดแข็งและจุดอ่อนของครูได้อย่างแม่นยำ อีกทั้งยังสามารถสะท้อนผลอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ทั้งนี้ หากการใช้ AI ถูกหลอมรวมเข้ากับบทบาทของพี่เลี้ยงหรือผู้ให้คำปรึกษาทางวิชาชีพที่มีประสบการณ์ ก็จะช่วยส่งเสริมให้การพัฒนาครูเกิดขึ้นอย่าง “มีชีวิต มีใจ และมีเป้าหมาย”

“การนิเทศแบบบูรณาการ” ซึ่งเชื่อมโยง **AI + Mentoring + Reflection** เข้าด้วยกันอย่างเป็นระบบ โดยมีเป้าหมายเพื่อเสริมสร้าง **สมรรถนะครู** ให้สามารถออกแบบการ

เรียนรู้ที่ตอบโจทย์ศตวรรษที่ 21 ได้อย่างแท้จริง ทั้งในมิติของ ทักษะวิชาชีพ ทักษะดิจิทัล และทักษะแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต

โลกแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ครูในปัจจุบันไม่ได้ทำหน้าที่แค่ถ่ายทอดความรู้ แต่ต้องเป็นผู้ออกแบบประสบการณ์การเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนที่หลากหลาย มีทักษะการใช้เทคโนโลยี มีความคิดเชิงวิพากษ์ และมีความสามารถในการปรับตัวได้อย่างต่อเนื่อง

การพัฒนาครูจึงไม่ใช่ภารกิจระยะสั้น แต่เป็นการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ผ่านกลไกสำคัญที่เรียกว่า “การนิเทศการสอน” ซึ่งต้องไม่ยึดติดกับวิธีการแบบเดิมอีกต่อไป การนิเทศในยุคนี้ต้องก้าวไปสู่การเป็นกระบวนการ “เสริมพลัง” แก่ครู โดยใช้ข้อมูลเชิงลึก เทคโนโลยี และความร่วมมือจากผู้เชี่ยวชาญ ผ่านแนวทางการนิเทศแบบบูรณาการที่มีทั้ง AI, พี่เลี้ยง (Mentoring) และ การสะท้อนผล (Reflective Practice)

ความสำคัญของการนิเทศเพื่อพัฒนาครูในยุคใหม่

การนิเทศ (Supervision) ไม่ได้เป็นเพียงการติดตาม ตรวจสอบ หรือประเมินผลการสอนเท่านั้น แต่เป็นกระบวนการที่ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาครูอย่างเป็นระบบ การนิเทศที่ดีสามารถช่วยให้ครูได้พิจารณาตนเองอย่างมีเป้าหมาย พัฒนา